

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 05.12.1967, sp. zn. 4 Tz 97/67, ECLI:CZ:NS:1967:4.TZ.97.1967.1

Číslo: 37/1968

Právní věta: I. Trestný čin poškozování majetku v socialistickém vlastnictví podle § 136 odst. 1 písm. b) tr. zák. je dokonán teprve způsobením škody na takovém majetku zejména tím, že pachatel svým jednáním způsobí zánik možnosti, aby socialistická organizace účinně uplatnila, vymohla nebo dosáhla uspokojení pohledávky. Je-li nekalým jednáním pachatele pouze oddáleno uplatnění, vymáhání nebo uspokojení pohledávky socialistické organizace, aniž by tato práva organizace byla zmařena, může být čin pokusem nebo přípravou k trestnému činu poškozování majetku v socialistickém vlastnictví podle § 8 odst. 1, § 136 odst. 1 písm. b) tr. zák.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 05.12.1967

Spisová značka: 4 Tz 97/67

Číslo rozhodnutí: 37

Číslo sešitu: 7

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Poškození majetku v socialistickém vlastnictví

Předpisy: 140/1961 Sb. § 8 odst. 1
§ 136 odst. 1 písm. b

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 37/1968 sb. rozh.

I. Trestný čin poškozování majetku v socialistickém vlastnictví podle § 136 odst. 1 písm. b) tr. zák. je dokonán teprve způsobením škody na takovém majetku zejména tím, že pachatel svým jednáním způsobí zánik možnosti, aby socialistická organizace účinně uplatnila, vymohla nebo dosáhla uspokojení pohledávky.

Je-li nekalým jednáním pachatele pouze oddáleno uplatnění, vymáhání nebo uspokojení pohledávky socialistické organizace, aniž by tato práva organizace byla zmařena, může být čin pokusem nebo přípravou k trestnému činu poškozování majetku v socialistickém vlastnictví podle § 8 odst. 1, § 136 odst. 1 písm. b) tr. zák.

(Rozsudek Nejvyššího soudu z 5. prosince 1967, [4 Tz 97/67.](#))

Rozsudkem okresního soudu v Litoměřicích ze dne 7. ledna 1967 sp. zn. 3 T 515/66 byl obviněný uznán vinným trestným činem rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. b), odst. 2 písm. b), c) tr. zák. a trestným činem poškozování majetku v socialistickém vlastnictví podle § 136 odst. 1 písm. b) tr. zák.

Za to byl odsouzen podle § 132 odst. 2 tr. zák. s použitím § 35 odst. 1 tr. zák. k úhrnnému trestu odnětí svobody a podle § 49 tr. zák. k zákazu činnosti ve funkci vedoucího v socialistickém obchodě. Pro výkon trestu odnětí svobody byl zařazen podle § 39a odst. 2 písm. a) tr. zák. do první nápravně výchovné skupiny. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. byla vyslovena povinnost obviněného nahradit Jednotě LSD škodu v částce 43 000 Kčs. S dalším nárokem byl poškozený odkázán podle § 229 odst. 2 tr. ř. na řízení ve věcech občanskoprávních.

Podle skutkových zjištění uvedených v rozsudku se obviněný trestných činů dopustil tím, že: 1. pro potřebu svou a své rodiny si bral z tržeb pravidelně peněžní částky, jimiž si zajišťoval vedlejší zdroj příjmů. Celkem odcizil z majetku LSD Jednota nejméně 27 000 Kčs; 2. věděl o dalším manku v prodejně v částce asi 16 000 Kčs, které zakrýval účetními machinacemi, zejména zatajováním faktur a dodacího listu a vyžádáním nepodloženého zpětného dodacího listu, aby manko nemohlo být vyčísleno a úhrada na něm vymáhána.

Proti rozsudku okresního soudu podal obviněný odvolání. Z podnětu tohoto odvolání byl rozsudkem Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 3. února 1967 sp. zn. 4 To 33/67 napadený rozsudek ve výroku o náhradě škody doplněn tak, že obviněný byl uznán povinným zaplatit LSD Jednota 3 úroky z prodlení od 6. ledna 1967 do zaplacení z přiznané částky 43 000 Kčs. V ostatních výrocích byl napadený rozsudek ponechán beze změny.

Proti tomuto rozsudku podal předseda Nejvyššího soudu ve prospěch obviněného stížnost pro porušení zákona. Vytkl v ní především nesprávné právní posouzení skutku, týkajícího se zakrývání dalšího manka ve výši 16 000 Kčs (bod 2 výrokové části rozsudku soudu I. stupně), jako dokonání trestného činu podle § 136 odst. 1 písm. b) tr. zák. Dále předseda Nejvyššího soudu dovozoval, že v důsledku tohoto pochybení je nesprávný i výrok o náhradě škody, neboť vznik škody v částce 16 000 Kčs nebyl v příčinné souvislosti se skutkem uvedeným v žalobním návrhu. Krajský soud pochybil rovněž při stanovení doby, od které uznal obviněného povinným nahradit poškozené Jednotě LSD 3 úroky z prodlení. Předseda Nejvyššího soudu navrhl, aby pochybení soudů bylo napraveno.

Nejvyšší soud zrušil na podkladě stížnosti pro porušení zákona rozsudek krajského soudu v celém rozsahu, rozsudek okresního soudu ve výroku o vině trestným činem poškozování majetku v socialistickém vlastnictví podle § 136 odst. 1 písm. b) tr. zák., ve výroku o trestu a o náhradě škody a okresnímu soudu přikázal, aby v rozsahu zrušení věc znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Ohledně výroku o vině trestným činem poškozování majetku v socialistickém vlastnictví podle § 136 odst. 1 písm. b) tr. zák., soud správně zjistil, že obviněný účetními machinacemi zakrýval část manka ve výši 16 000 Kčs, které bylo zjištěno na provozovně, a to za tím účelem, aby manko nemohlo být vyčísleno a úhrada na něm vymáhána. Toto skutkové zjištění však nedávalo soudu podklad pro právní závěr, že jde o dokonání trestného činu podle § 136 odst. 1 písm. b) tr. zák. Tohoto trestného činu se dopustí pachatel, který na majetku v socialistickém vlastnictví způsobí škodu tím, že nekalým jednáním zmaří uplatnění, vymáhání nebo uspokojení pohledávky proti dlužníku, který není socialistickou organizací. Trestný čin je tedy dokonán, když uvedeným jednáním dojde ke způsobení škody spočívající ve zmaření uplatnění, vymáhání nebo uspokojení pohledávky. Zmaření bude podle povahy případu spočívat např. v tom, že dojde v důsledku zakrývání manka po určitou dobu k promlčení pohledávky, k nemožnosti plnění ze strany dlužníka apod., tedy k zániku možnosti

socialistické organizace uplatnit, vymáhat nebo dosáhnout uspokojení pohledávky. V daném případě však jednání obviněného takový účinek nemělo, neboť nedošlo ke zmaření, nýbrž pouze k oddálení uplatnění, vymáhání a uspokojení pohledávky proti obviněnému. Úmysl obviněného sice směřoval k tomu, aby uplatnění, vymáhání nebo uspokojení pohledávky bylo zmařeno, avšak vzhledem k včasnému odhalení jeho nekalého jednání k zamýšlenému výsledku nedošlo.

Z těchto důvodů měla být skutková zjištění posouzena jako pokus trestného činu poškozování majetku v socialistickém vlastnictví podle § 8 odst. 1, § 136 odst. 1 písm. b) tr. zák. Pokud proto krajský soud se ztotožnil s právním závěrem uvedeným v napadeném rozsudku okresního soudu, porušil zákon v ustanovení § 136 odst. 1 písm. b) tr. zák.

Toto pochybení v právním posouzení mělo pak vliv i na další pochybení ve výroku o náhradě škody.

Okresní soud rozhodl podle § 228 odst. 1 tr. ř. o povinnosti obviněného nahradit Jednotě LSD škodu v částce 43 000 Kčs. Při tom však podklad pro takové rozhodnutí měl jen do částky 27 000 Kčs, která odpovídá výši škody způsobené trestným činem rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. b), odst. 2 písm. b), c) tr. zák. Škoda byla provedenými důkazy v této výši bezpečně zjištěna a je v příčinné souvislosti se zjištěným jednáním.

Okresní soud neměl však základní podmínky pro vyslovení povinnosti nahradit škodu i ohledně další částky 16 000 Kčs, odpovídající výši zjištěného manka. Za způsobení tohoto dalšího manka nebyl obviněný stíhán ani uznán vinným. Provedenými důkazy nebylo ani zjišťováno, jak k jeho vzniku došlo. Škoda spočívající v úbytku zboží anebo peněz existovala dříve, než se obviněný dopustil jednání, pro které byl stíhán, tj. než manko začal zakrývat. Machinacemi, kterými obviněný manko zakrýval, ke způsobení škody nedošlo, neboť tím obviněný dosáhl pouze oddálení uplatnění, vymáhání a uspokojení pohledávky poškozované socialistické organizace, nikoliv však její zmaření, jak již bylo výše odůvodněno. Jelikož při správném právním posouzení šlo pouze o pokus trestného činu poškozování majetku v socialistickém vlastnictví podle § 8 odst. 1, § 136 odst. 1 písm. b) tr. zák., nebyl vznik škody ve výši 16 000 Kčs v příčinné souvislosti s jednáním uvedeným v rozsudečném výroku.

S nesprávným závěrem okresního soudu ve výroku o náhradě škody se ztotožnil i krajský soud, který odůvodnil své stanovisko tím, že obviněný svými machinacemi při zatajování schodku úmyslně zavínil, že schodek nebyl včas odhalen a je proto povinen schodek sám nahradit (§ 442 o. z.). Toto stanovisko, které, jak bylo již zdůvodněno, je v rozporu se zjištěnými skutečnostmi, svědčí navíc o nesprávném výkladu zákonných ustanovení upravujících odpovědnost za škodu. Krajský soud se v tomto směru nemohl odvolávat na ustanovení § 442 o. z. Kdyby totiž bylo zjištěno, že obviněný způsobil uvedenou škodu úmyslným jednáním a byl za takový čin odsouzen, nemohl by soud v tomto případě při posuzování oprávněnosti nároku poškozovaného vycházet z ustanovení občanského zákoníku, nýbrž ze zákoníku práce, protože by šlo o škodu způsobenou v souvislosti s plněním pracovních úkolů. Zákoník práce upravuje v ustanovení § 172 a dalších odpovědnost i za škodu způsobenou úmyslným jednáním.

Krajský soud pochybil rovněž při stanovení doby, od které uznal obviněného povinným nahradit poškozované Jednotě 3 úroky z prodlení. Protože jde o případ odpovědnosti za škodu spadající do pracovně právní oblasti, je třeba při posuzování této otázky vycházet z ustanovení § 253 odst. 2 a § 256 odst. 2 zákoníku práce. Z těchto ustanovení vyplývá, že poškozovaný, jehož nárok nebyl včas a řádně uspokojen, může požadovat úroky z prodlení ve výši stanovené pro občanskoprávní vztahy, tedy podle vyhlášky ministerstva spravedlnosti č. 45/1964 Sb. ve výši 3. Není-li doba uspokojení nároku stanovena právním předpisem nebo určena v rozhodnutí nebo dohodnuta, musí být nárok uspokojen do tří dnů ode dne, kdy o uspokojení oprávněný účastník požádal. Po této době je tedy povinný účastník v prodlení a mohou na něm být požadovány úroky z prodlení.

V tomto směru bylo zjištěno, že poškozená Jednota řádně uplatnila nárok na náhradu škody poprvé již v přípravném řízení. Obviněný se o uplatnění tohoto nároku dověděl při seznamování s výsledky vyšetřování 13. prosince 1966. Do tří dnů poté, tj. nejpozději do 16 prosince 1966, měl podle výše uvedených ustanovení povinnost nárok poškozeného uspokojit. Jelikož tak neučinil, počínala doba jeho povinnosti platit úroky z prodlení následujícím dnem, tj. dnem 17. prosince 1966 a nikoliv teprve dnem 6. ledna 1967, jak stanovil krajský soud.

Jelikož se krajský soud ve svém rozsudku v podstatě ztotožnil s nesprávným závěrem okresního soudu učiněným podle § 228 odst. 1 tr. ř. ve výroku o náhradě škody a výrok tohoto soudu nesprávným způsobem doplnil, porušil tím zákon v ustanovení § 228 odst. 1 tr. ř.